

Văn học hiện đại (1): từ lý luận đến thực tiễn

Tên: Nguyễn Hoàng Quốc
Thôn: Ba, 21 Tháng 12 Năm: 2010 14:12

Nhìn vào sinh hoạt văn học hiện đại như những năm gần đây, người ta dường như có cảm tưởng đang chứng kiến một cơn bão văn học.

Chẳng cần gì? Đấy ra đấy! Các tạp chí văn học, tạp chí Thơ (của Khế Iêm) đến Văn (của Mai Thảo) và sau đó, Nguyễn Xuân Hoàng) và Văn Học (của Nguyễn Mạnh Giác và sau đó, một số người khác, cùng, Cao Xuân Huy), liên tiếp đóng cửa.

Tạp chí nào còn sống thì cũng sống một cách thoi thóp, người đọc hiện đại, như một cơn gió cuốn đi những gì không có chút sinh khí nào cả. Nhà xuất bản cũng thế, cũng theo nhau biến mất. Một vài nhà xuất bản còn lại chỉ hoạt động cầm chừng.

Số lượng in ấn cho mỗi đầu sách sút giảm trầm trọng: trước đây, khoảng 1000 - 1500 cuốn; sau, 500, bây giờ, trung bình 250. Các nhà sách cũng biến mất theo, nếu không đóng cửa hẳn thì cũng chuyển sang các dịch vụ khác, như bán băng nhạc hay phim ảnh, văn phòng phẩm, hay quà lưu niệm, v.v...

Hình: photos.com Chia sẻ

Nhìn gì cũng bút nhòe hay tẩy xóa đến nỗi người đọc cũng không thấy có chút liên quan gì cả. Họ hiểu một điều rõ ràng. Và họ hiểu một điều khác; họ còn, chỉ sáng tác một cách vô ích,

Văn học hiện đại (1): tiểu thuyết hiện đại

Tên: Nguyễn Hoàng Quốc
Số: 13; Ba, 21 Tháng 12 Năm 2010 14:12

và, xin lỗi, ít khi hay.

Tất cả các số kiến văn nêu đúng hiện tượng là văn học hiện đại đã hoặc đang trở thành dĩ vãng. Điều kiện văn tình trạng, nhu cầu không khi nào. Đây đó, trong các buổi chuyên trò, tôi nghe rất nhiều những thông tin dài. Rồi tôi hiểu hơn. Tôi đang làm như mọi câu chuyện của Nguyễn Khuyết ngày nào:

*Tháng chạp hai mươi bốn chạp Đợi
Năm nay chạp có đông không?
Đợi tôi, mà a b còn hỏi rét
Nằm rêu u, tôi đang đợi đến c m y ông?
Hàng quán người và nghe xào xạc
Nằm năm hỏi tôi lung tung.
Đăm ba ngày nếm tin xuân tôi
Pháo trúc nhà ai mới tôi ng òng.*

Buổi. Tuy nhiên, theo tôi, còn quá sớm để viết về ai đó cho văn học hiện đại. Nó không chờ. Mà cũng không phải chờ. Nó chỉ chuyên đi hình thức trên tôi: Tôi hình thức in, nó chuyên sang hình thức mới.

Trong khoảng một thập niên vừa qua, chúng ta mới đi tìm Văn, Văn Học, Tạp chí Thơ, tạp chí Việt, Thơ K 21, v.v... Những buổi, chúng ta mới có một số tờ báo chuyên về văn học nghệ thuật: Da Màu, Gió O, Tiếng Việt.

Đó là chưa kể những tờ báo chuyên khác tuy không chính trị xã hội và văn hóa nhưng phần văn học cũng khá phong phú (như Talawas trước đây hay Điện Đàn Thơ K hiện nay). Và cũng chưa kể đến các website hay blog cá nhân của một số người cầm bút. Mà số này thì khá nhiều.

Trong các tờ báo chuyên, hai tờ Tiếng Việt và Da Màu có những bài viết hàng ngày. Và hầu hết là bài viết mới.

Có hai đặc điểm phân biệt Tiếng Việt và Da Màu với tất cả các tờ báo chuyên văn học khác hiện

Văn học hiện đại (1): từ lý luận đến thực tiễn

Tên: Nguyễn Hoàng Quốc
Số: 7913; Ba, 21 Tháng 12 Năm 2010 14:12

Ngày, giờ, địa điểm:

Thơ, nhạc, báo chí Việt Nam, rồi thì hình thức báo nào có mặt để tiếp nhận thơ, nhạc xuyên và nhanh chóng như vậy; thứ hai, nếu có, họ hiểu, nếu không muốn nói thì cả, để họ có thể có những bài viết như những bài khác chỉ hình thức khi có những bài hoàn toàn mới, do chính tác giả gửi đi để đăng trên tờ báo này mà thôi. Chúng ta cũng thấy những nhà ký giả các thể loại second-hand.

Là một báo văn học trên mạng, trung bình mỗi ngày Tiền Vệ cho đăng từ 4 đến 6 tác phẩm hoặc chùm tác phẩm (trên mạng họ phân biệt họ có truy cập các ngôn ngữ) khác nhau; Da Màu ít hơn một chút, khoảng 3 hay 4 bài. Như vậy, trên mạng số bài đăng trên Tiền Vệ hay Da Màu trong một tháng chắc chắn là nhiều hơn bất cứ tờ nguyệt san văn học nào ở hiện đại và truyền thống. Nhìn vào những hình ảnh, khía cạnh này, rõ ràng giới cầm bút văn sáng tác hăng và tác phẩm ra đời văn nhiều. Do đó, không có gì đáng phải bị quan tâm.

Văn học hiện đại không chết. Nó chỉ hóa thân.

Sự hóa thân này khi nào không ít ngôn ngữ, thơ, nhạc, hình thức. Họ chỉ thay đổi những cái mới mà họ không thay đổi những cái gốc. Cảm giác ngấm ngấm ngày sinh ra đó.

Có thể nói khi văn học chuyển từ hình thức in sang hình thức mạng, nó đánh mất khá nhiều đặc điểm, đặc biệt là hình thức cao niên, những ngôn ngữ không quen với các kỹ thuật truy cập thông tin như computer và internet. Sự biến chuyển quá nhanh của kỹ thuật khiến họ bị bỏ lại phía sau trở thành những kẻ mù chữ: mù chữ số (digital illiterate).

Thật ra, hiện tượng mù chữ của giới trí thức, kỹ thuật trí thức ở các xã hội, đã từng xảy ra ở Việt Nam ít nhất một lần nữa: vào cuối thế kỷ 19 và đầu thế kỷ 20, khi chữ quốc ngữ thay thế chữ Hán trong chương trình giáo dục và các buổi học, trong sinh hoạt báo chí, và cùng với nó, văn học.

Thế nhưng từ đó: nhà thơ Nguyễn Khuyên (1835-1909), người từng đi đầu của ba kỳ thi Hương, thi Hội và thi Đình, một trong những trí thức xuất sắc nhất của nền Hán học cuối thế kỷ 19, một ngày nào đó, bước vào hiệu sách, cầm tờ Gia Định Báo của Trường Vĩnh Ký hay cuốn Thơ y Lazaro Phiến của Nguyễn Trừng Quốc, cuốn tiểu thuyết đầu tiên được viết theo kỹ thuật hiện

Văn học hiện đại (1): tiếp cận văn học

Tên: Nguyễn Hoàng Quốc

Thôn: Ba, 21 Tháng 12 Năm: 2010 14:12

Đi bằng xe đạp, ông sẽ thấy sao? Chắc chắn ông không hiểu gì cả. Với ông, chúng tôi học. Nhưng tôi cuốn sách viết bằng tiếng Anh mà ông không biết.

Các nhà văn của thế kỷ 19 và đầu thế kỷ 20 có thể không đọc được các tác phẩm văn học như chúng ta ít ra họ cũng thấy được sự hiện hữu của nó. Họ thấy được các tác phẩm báo chí trên tạp chí. Họ thấy được các cuốn sách bày trên kệ. Còn với văn học trên mạng, chúng ta không có computer và không biết về kỹ thuật hiện đại, sẽ không thấy gì cả. Tuy nhiên không.

Bên ngoài mạng lưới internet, văn học mạng hoàn toàn không hiện hữu.

Cảm giác bị quan trọng hiện tại và tương lai của văn học hiện đại càng trở nên nặng nề mà phần lớn là vì thế.